

Το υπόμνημα του 1928 για ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα (Συμπλήρωση πενήντα χρόνων Αγγλικής Κατοχής)

Στις 4 Ιουνίου 1928 συντάχθηκε και εγκρίθηκε στην Αρχιεπισκοπή, από την Ιερά Σύνοδο, τους Έλληνες βουλευτές και τους Έλληνες δημάρχους των πόλεων και κωμοπόλεων της Κύπρου, ενωτικό υπόμνημα, προς τον Υπουργό των Αποικιών της Μεγάλης Βρετανίας. Το υπόμνημα αυτό, για ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, επιδόθηκε από την Επιτροπή, που εκλέχθηκε για τον σκοπό αυτό από την Συνέλευση, προς τον αποικιακό γραμματέα, όπως το διαβιβάσει προς τον Υπουργό των αποικιών. Η επιτροπή απαρτιζόταν από τον Μητροπολίτη Πάφου Ιάκωβο, τον βουλευτή Λευκωσίας Σταυρινάκη και τον δήμαρχο Λευκωσίας Μαρκίδη. Το υπόμνημα, συνοδευόταν με επιστολή του Αρχιεπισκόπου, που ήταν πρόεδρος της Συνέλευσης.

Το υπόμνημα του 1928, ήταν μια ακόμη οργανωμένη προσπάθεια των Κυπρίων, κατά τη διάρκεια της αγγλικής κατοχής, για φανερή διεκδίκηση της Ένωσης με την Ελλάδα. Η προσπάθεια αυτή, των αντιπροσώπων του Κυπριακού λαού, έγινε την 4ην Ιουνίου 1928, με την ευκαρία της συμπλήρωσης πενήντα χρόνων αγγλικής κατοχής της Κύπρου. Το υπόμνημα του 1928, για ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, ήταν το παρακάτω:

Εντιμότητα,

Ημείς Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστι-

Κώστας Ζ. Γιαννός

νιανής και πάσης Κύπρου, οι συν αυτώ ποιμαίνοντες την κατά Κύπρον Αυτοκέφαλον Αγίαν και Αποστολικήν Εκκλησίαν, οι Έλληνες εν τω Νομοθετικό Συμβουλίω αντιπρόσωποι του τόπου, οι Δήμαρχοι των Πόλεων και Κωμοπόλεων της Νήσου,

Συνελθόντες εν τω Μεγάλω Συνεδικώ της Αρχιεπισκοπής, σήμερον 4ην Ιουνίου του σωτηρίου έτους 1928, πεντηκοστήν επέτειον της Κατοχής της ημετέρας Νήσου υπό της Αγγλίας, λαμβάνομεν την τιμήν να υποβάλωμεν ευσεβάστως, προς την Υμετέραν Εντιμότητα, τα ακόλουθα:

1) Κατά την σημερινήν ημερομηνίαν και προ 50 ετών, υπεγράφετο Συνθήκη Αμυντικής Συμμαχίας, μεταξύ Μ, Βρετανίας και Τουρκίας, δι της η Μεγάλη Βρετανία, υπό ωρισμένας προϋποθέσεις υπεχρεούτο μεν να συμπράξη μετά της Α.Μ. του Σουλτάνου, εις άμυναν της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, δια της βίας των όπλων, κατελάμβανε δε ως αντάλλαγμα την ημετέραν Νήσον, ίνα αυτή κατέχηται και διοικηται υπ' αυτής και τούτο ίνα διευκολυνθή η Αγγλία και κάμη τας αναγκαίας προετοιμασίας, δια την εκτέλεσιν της από της Συνθήκης εκείνης υποχρεώσεις της.

2) Η κατά συνέπειαν της Συνθήκης εκείνης, κατοχή της ημετέρας Νήσου υπό της Αγγλίας, εχαιρετίσθη ευφροσύνως υπό του Κυπριακού λαού, όστις το γεγονός τούτο, παραλλήλως προς την από σκληράς δουλείας απολύτρωσίν του, θεώρησε και επίστευσε, ως πρόλογον της εθνικής αυτού αποκαταστάσεως, πεποιθώς επί τα μεγαλήγορα κηρύγματα, εξεχουσών του πολιτικού Αγγλικού κόσμου προσωπικοτήτων και τας φιλελευθέρας αρχάς της Βρεττανικής Κυβερνήσεως. Δι' ο και από των πρώτων ημερών της Κατοχής, ο Ελληνικός Κυπριακός Λαός, προς τας φιλελευθέρας Βρεττανικάς παραδόσεις αποτείνόμενος, δεν έπαυσεν εκάστοτε να τονίζη το ενιαίον και μοναδικόν αυτού αίτημα, να συγκροτηθή τ.ε πολιτικώς προς την Ελευθέραν Ελληνικήν Πατρίδα, μεθ ης κοινά έχει θρησκείαν, γλώσσαν, ιστορίαν, παραδόσεις και προς ην πρωτίστως τον ωθεί η εθνική αυτού συνείδησις.

3) Αλλ' εις το δίκαιον και εύλογον τούτο αίτημα, αντετάσσετο εκάστοτε ως κώλυμα η ύπαρξις της Συνθήκης της 4ης Ιουνίου 1878, καθ ην η Αγγλία διώκει την Κύπρον, ουχί ως ιδίαν κτήσιν, αλλ' ως εκπρόσωπος του κυριάρχου αυτής Σουλτάνου, τύχη όμως αγαθή, ήδη από της 5ης Νοεμβρίου 1914, έπαυσεν η νήσος ημών αποτελούσα και τυπικώς τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η δε πράξις της προσαρτήσεως της 5ης Νοεμβρίου 1914 εξεμηδένισε την ισχύν της Συνθήκης του 1878, εξ ης απέρρευε το κατά του εθνικού πόθου των Κυ-

πρίων, αντλούμενον εκάστοτε επιχείρημα. Και είναι τούτο δι' ημάς μέγα ευτύχημα, διότι δια της ακυρώσεως της συνθήκης του 1878, η Αγγλία έχει έκτοτε όλως ελευθέρας τας χείρας και δύναται ν' αποκαταστήση εθνικώς την Νήσον, ως άλλως τε προσεφέρθη να πράξη τούτο κατά το 1915, τουθ' όπερ διαπιστοί την από μέρους της Αγγλίας έμπρακτον αναγνώρισιν των εθνικών δικαίων του τόπου.

4) Παρά το γεγονός όμως τούτο και παρά τα μεγαλήγορα, περί αυτοδιοικήσεως και ελευθερίας των μικρών λαών κηρύγματα, τα χαραχθέντα επί των Βρεττανικών λαβάρων, υπό την σκιάν των οποίων εκλήθησαν οι λαοί κατά τον μέγαν πόλεμον να αγωνισθούν και να χύσουν το αίμα των, η μικρά μας νήσος, κρατείται εισέτι, μακράν των Μητρικών αγκαλών, παρά παν δίκαιον και πάσαν ηθικήν.

5) Διο και οι υποφαινόμενοι, επ' ευκαιρία της συμπληρώσεως πεντηκονταετίας όλης από της Αγγλικής κατοχής της ημετέρας Νήσου, εξ ονόματος του αδικουμένου Ελληνικού Κυπριακού λαού, αποτελούντος την μεγίστην πλειονοψηφίαν, ήτοι πλέον των 4/5 των κατοίκων της Νήσου και την ολότητα του αυτόχθονος πληθυσμού της Νήσου, παρακαλούμεν ευσεβάστως, την Υμετέραν Εντιμότητα, όπως συμφώνως προς τας ευγενείς παραδόσεις του Βρεττανικού Έθνους, και προς τας μεγαληγόρους διακηρύξεις των αρχηγών του Βρεττανικού λαού, κατά τον μέγαν πόλεμον, περι